

Yttrande över Underlag för avgränsningssamråd för ny kärnkraft på Väröhalvön

Varbergs kommun har tagit del av *Underlag för avgränsningssamråd* inför att Vattenfall AB avser att ansöka om tillstånd för etablering och drift av ny kärnkraft på Väröhalvön och lämnar följande synpunkter:

1. Avvägning mellan olika intressen och lämplig lokalisering

Att tillkomsten av fossilfri elproduktion ofta utgör ett väsentligt allmänintresse har slagits fast i en rad vägledande rättsfall. Kommunen anser att tillkomsten av tillkommande fossilfri elproduktion vid Ringhals utgör ett väsentligt samhällsintresse.

En utgångspunkt enligt hushållningsbestämmelserna i miljöbalken och plan- och bygglagen är samtidigt att markområden ska användas för det ändamål som de är mest lämpade för med hänsyn till dess beskaffenhet och läge samt föreliggande behov.

Det framgår av underlaget att andra betydande allmänna intressen, däribland riksintressanta värden, riskerar att påverkas negativt av den planerade verksamheten. Det är sannolikt att betydande värden för natur- och friluftslivet kommer att påverkas negativt till följd av den planerade lokaliseringen av verksamheten.

Alternativredovisningen i kommande strategiska miljöbedömning bör redogöra för varför bortvalda alternativ som också skulle kunna uppfylla samhällsintresset av fossilfri elproduktion inte framstår som lämpliga. Det behöver också visas hur samhällsnyttan av den aktuella elproduktionen på platsen väger tyngre än övriga samhällsintressen (jfr. Mark- och miljööverdomstolens domar den 27 september 2021 i mål nr P 3488-20, den 27 januari 2022 i mål nr P 14634-20, den 3 april 2024, mål nr M 13461-22).

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	ORGANISATIONSNUMMER	E-POSTADRESS
Varbergs kommun	Engelbrektsgatan 15, Östra Vallgatan 12 (hiss)	0340-880 00	212000-1249	ks@varberg.se
432 80 Varberg	432 80 Varberg	TELEFAX		WEBBPLATS www.varberg.se

Varbergs kommuns bedömning är att nollalternativet inte är tillräckligt väl beskrivet, utan det konstateras enbart att kärnkraft uteblir.

2. Processer

Kommunen önskar att det i ansökan tydligt framgår omfattningen av verksamheten, samt vilken tillsynsmyndighet som kommer att ansvara för de olika tillsynsområdena, inkluderat följdverksamheter. Enligt den bedömning som vi gör kommer länsstyrelsen att vara tillsynsmyndighet under byggfas, driftsfas, avveckling och efterarbete, men det får gärna förtydligas i ansökan.

Strategisk miljöbedömning

Det kan antas att kommande detaljplanering kommer att kräva en strategisk miljöbedömning. Det aktuella underlaget utgör inte avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) av detaljplaneringen. Kommunen anser att detta är otydligt i underlaget. Det bör tydligt framgå vilka tillståndprocesser som ingår i det här samrådet och vilka som inte gör det.

Övriga aspekter

Av underlaget framgår att Vattenfall kommer att ha behov av tillfälliga upplags- och monteringsplatser under byggtid. Detta behöver specificeras och beskrivas i kommande MKB:er.

3. Naturvärden

Naturreseptat Biskopshagen

Biskopshagen är ett betesmarks- och ljunghedsområde av stor betydelse för biologisk mångfald med ett flertal rödlistade och skyddsvärda arter. Området är kuperat med omvälvande berg och dalgångar. Reservatet utgör den norra av två i havet utstickande uddar på Väröhalvön.

Biskopshagen utgör även en värdekärna för gräsmarker, ett område i landskapet som har förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald. Enligt framtagna kommunövergripande ekologisk landskapsanalys (Calluna, 2023) är värdekärnan del av ett fåtal större spridningskorridorer i kommunen. För mer information, se <https://varberg.se/varbergvaxer/vi-planerar-for-framtiden/ny-oversiktsplan---vart-framtida-varberg/ny-kunskap-i-arbetet-med-oversiktsplanen>

Förslaget i samrådsunderlaget innebär att en stor del av naturreservatet ianspråktas som verksamhetsområde. Det framgår dock inte huruvida avsikten är att hela eller delar av reservatet avses upphävas, vilket behöver förtydligas.

Kommunen anser att kommande miljöbedömning behöver fördjupa resonemanget kring behovet av ianspråktagandet samt redogöra för alternativa lösningar som inte innebär att hela eller delar av reservatet behöver upphävas. Vid eventuellt upphävande är det viktigt att frågan om kompensation hanteras i ett tidigt skede av processen och att kompensationsområden finns på plats i god tid före området ianspråktas.

Båtafjordens Natura 2000-område

Det är även viktigt att belysa konsekvenserna av störning på intilliggande områden med höga naturvärden, genom exempelvis ökat antal fordonsrörelser, ljusförorening och buller. Fler transporter via Videbergsvägen genom Båtafjordens Natura 2000-område riskerar exempelvis att medföra ökad störning för fågellivet i området, vilket behöver belysas i miljöbedömningen tillsammans med andra konsekvenser, såsom ökad risk för olyckor. Även transporter till havs kan medföra störning och risk för olyckor, vilket behöver belysas utifrån påverkan på naturvärden.

Kommunen vill också betona att naturvärden inte bara finns i närområdet, utan även inom verksamhetsområdet.

4. Friluftsliv, rekreation och landskapsbild

Rekreation och friluftsliv

Väröhalvön och landskapet väster om befintligt verksamhetsområde fyller en viktig funktion som friluftslivs- och rekreatjonsområde. I samrådsunderlaget anges att:

”Tillgängligheten till Väröhalvön kommer att begränsas och eventuellt att upphöra under byggtiden, vilket under perioder kan påverka möjligheten att utöva friluftsliv inom området.”

”Tillgängligheten till icke ianspråktagna delar av Väröhalvön kan komma att försvåras eller upphöra under anläggningens drift. I de delar av naturreservatet som kommer att behöva tas i anspråk för verksamheten kommer det inte vara möjligt att utöva friluftsliv.”

Kommunen undrar om benämningen "Väröhalvön" i texterna ovan är korrekt? Detta eftersom Väröhalvön är ett större landområde som även omfattar Bua.

Kommunen anser att påverkan på rekreation och friluftsliv behöver tydliggöras i kommande miljöbedömning, under både byggtid och drift. Alternativa lösningar för fortsatt tillgång till icke ianspråktagna delar av Väröhalvön behöver presenteras i underlaget.

I anslutning till Videbergs hamn finns en kommunal badplats som ligger inom det föreslagna verksamhetsområdet. Konsekvenserna om badplatsen upphör behöver analyseras i underlaget.

Allmänhetens förlorade tillgänglighet till kusten (natur, rekreation och bad) måste analyseras och konsekvensbedömmas.

Det finns befintliga småbåtshamnar både söder och norr om Ringhals. Det framgår inte om dessa är tänkta att omfattas av MKB:n samt vad planen för dessa är om hela området ska vara avstängt? Även detta behöver utredas och konsekvensbedömmas.

5. Klimatförändringar

Havsnivåhöjningar

Det behöver säkerställas att verksamheten lokaliseras på en höjd som är långsiktigt säker, under såväl anläggningens livstid som under dess avveckling, med avseende på klimatrelaterade risker i form av högvattenhändelser och stigande havsnivåer.

I underlaget anges följande.

"Beräknad extrem havsnivåhöjning med återkomsttid på 100 år anges till 1,6 meter över medelvattenståndet. Planerad verksamhet kommer att lokaliseras på en höjd av cirka 4–6 meter över dagens havsnivå. Havsnivåökningen bedöms därför inte medföra behov av extra skyddsåtgärder."

Kommunen bedömer att detta är en väldigt liten marginal med hänsyn till klimatförändringar för en sådan känslig verksamhet. I underlaget anges även att Vattenfall inte bedömer att det finns behov av extra skyddsåtgärder.

Kommunens bedömning är att denna analys är otillräcklig och att frågan om höjd- och skyddsåtgärder inte är tillräckligt konsekvensbedömd. Detta behöver

utredas för att kunna påvisa att området kan skyddas för havsnivåhöjningar eller andra extremhändelser.

I den kommande analysen räcker det inte att titta på år 2100.

Vattenfalls bedömning av byggnadens livslängd inkluderar enbart driftskedet men kommunen anser att hänsyn behöver tas till både verksamhetens och anläggningens livstid samt anläggningens tid för avveckling. *(Se vidare under rubriken Avveckling)*

6. Naturfenomen

Vattenfall anger att de utvärderade reaktorbyggnaderna har möjlighet att delvis placeras under mark vilket ökar tåligheten mot naturfenomen. Detta påstående behöver förtydligas och utvecklas. Vilka naturfenomen avses och på vilket sätt blir anläggningen tåligare när det ligger under mark?

7. Trafik och transporter

Vattenfall anger att väg 848 är tänkt som huvudsaklig transportväg mellan Väröbacka och byggarbetsplatsen. Kommunen bedömer att föreslagen väg har begränsningar. Väg 848 saknar infrastruktur för gångtrafikanter och cyklister och vägen har också en viadukt.

Ett alternativ för transporter är 850/847. Detta alternativ kan dock medföra störningar på naturvärdena i Natura 2000-området och behöver därför utredas ordentligt.

Trafiksäkerheten för boende längs med väg 845 i Väröbacka måste beaktas under byggtid. Extra hänsyn behöver tas vid passagerna över vägen då dessa är skolvägar.

Vattenfall anger att uppemot 10 000 till 12 000 personer kommer att sysselsättas under anläggningsfasen. Det behövs en plan för hur alla dessa människor ska transportera sig till och från arbetsplatsen. Därför är det mycket viktigt med Mobility Management under byggskedet för att minimera trafiken i området.

Kattegattleden går idag genom Ringhals område, det är av yttersta vikt att framkomligheten och säkerheten för cyklister, både besökare och pendlare, inte äventyras av byggnationen.

Kommunen bedömer att en Trafik- och transportutredning med bland annat logistikplan och trafikföringsprinciper, behöver tas fram.

(För trafikens påverkan på kommunens utvecklingsplaner för Bua och Väröbacka, se vidare under rubriken Konsekvenser för planerad utveckling i Bua och Väröbacka.)

8. Vatten

Dricksvatten

Vivab, Vatten & Miljö i Väst AB, är det kommunala bolag som ansvarar för vattenproduktion, avloppsvattenrening och avfallshantering i Varbergs och Falkenbergs kommuner.

Vivab har inget verksamhetsområde för kommunalt dricksvatten i det berörda området. Däremot har Vivab ett avtal med Ringhals AB för leverans av dricksvatten.

För att kunna bedöma möjligheten till leverans av dricksvatten till Vattenfalls nya anläggning behöver Vivab en uppskattning av förbrukning under både byggnation och drift. Denna bedömning kommer att ligga till grund för att kunna utreda om Vivab:s anläggning har kapacitet att uppfylla behovet.

Spillvatten

Vivab har inget verksamhetsområde för kommunalt spillvatten i området.

I samrådshandlingen framgår inte hur spillvatten ska hanteras.

Varbergs kommun förutsätter att Vattenfall redogör för hur spillvatten ska hanteras, såväl under byggtid som under drift. I redovisningen bör det framgå vilken utsläppsmängd och vilka utsläppshalter som förväntas från det renade spillvattnet, var det kommer släppas och hur det bedöms påverka miljö kvalitetsnormer samt människors hälsa och miljö.

Släckvatten

Kommunen anser att Vattenfalls tillståndsansökan bör innehålla en släckvattenutredning. Utredningen ska redovisa förslag på hantering av släckvatten för olika brandscenarier på eller kopplat till verksamheten, ansvarsfördelningen för släckvattenhanteringen samt eventuell omgivningspåverkan från släckvatten.

9. Säkerhet och beredskap

I samrådsunderlaget saknas underlag om trafikplanering med hänsyn till utrycknings- och evakueringsvägar. Kommunen efterlyser också en kommunikationsplan nationell/regional/lokal utifrån geografiskt områdesansvar (enligt LEH, lagen om extraordinära händelser).

Kommunen saknar hänsynstagande till totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen, med fokus på människors liv och hälsa så som till exempel skydd av civillbefolkningen.

Kommunen saknar underlag om hänsyn till totalförvarsplanering i stort, vid till exempel ett stort väpnat angrepp. Finns det anledning att bygga skyddsrum i anslutning till området?

Varbergs kommun vill ha svar på följande frågor:

- Påverkas beredskapsarbetet (länsstyrelsens Program för räddningstjänst) av det här projektet enligt LSO, lagen om skydd mot olyckor?
- Påverkar olika typer av lagring av farliga ämnen, även radiologiska ämnen, beredskapsarbetet (länsstyrelsens Program för räddningstjänst)?
- Kommer Vattenfall ta fram underlag om hur olyckor med farliga ämnen utanför området (till och från) hanteras, samt risker och konsekvenser med detta?
- Påverkas skyddsobjektsområdet och vad får det i så fall för konsekvenser?

10. Avveckling

I underlaget anges följande:

”Avveckling av en kärnreaktor är en verksamhet som i sig är tillståndspliktig enligt miljöbalken. Den sökta verksamheten omfattar därför inte framtida avveckling av verksamheten utan detta kommer, när det blir aktuellt, att hanteras i särskild ordning. Avvecklingen kommer därför inte att ingå i konsekvensbedömningarna av den planerade verksamheten, men kommer att beskrivas översiktligt i ansökningshandlingarna.”

Kommunen ställer sig frågande till den beskrivningen. Avveckling är en nödvändig konsekvens och förutsättning för den verksamhet som här ska miljöbedömmas. Det är viktigt att miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och avgränsning tar höjd för avvecklingen och dess tidsperspektiv.

Kommunen är införstådd med att avveckling i sig är en tillståndspliktig åtgärd och att det finns flera frågor kring hur avvecklingen ska ske som hanteras särskilt i den processen. Avveckling medför ett annat tidsperspektiv vid bedömningen huruvida berörda mark- och vattenområden är lämpliga för ändamålet. Likaså vad gäller konsekvenser på olika miljöförhållanden.

Kommunen bedömer att avvecklingen ur flera hänseenden måste beaktas inom ramen för kommande miljökonsekvensbeskrivning av verksamheten och vid påverkan på de olika miljöaspekterna. Det behöver också tydliggöras vilka frågor avseende avvecklingen som kan hänskjutas till den specifika tillståndsprövningen för avvecklingen.

11. Miljöteknisk markundersökning

Varbergs kommun konstaterar att det i underlaget saknas avsnitt om miljötekniska markundersökningar.

Kommunen noterar även att Miljöteknisk markundersökning inte listas som ett underlag som planeras att ta fram.

12. Konsekvenser för planerad utveckling i Bua och Väröbacka

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver ta höjd för påverkan på kommunens planerade bebyggelseutveckling i Bua och Väröbacka. Kommunen välkomnar en fortsatt dialog med Vattenfall kring dessa frågor.

Bua

I Bua pågår arbetet med att ta fram ett planprogram. I Bua har bebyggelseplanering initierats som uppskattas kunna leda till en kraftig ökning av tätortens invånarantal. I Bua handlar det om en ökning med omkring 550 tillkommande nya bostäder inom de kommande 20 åren.

Väröbacka

I Väröbacka har kommunen tagit fram ett förslag till fördjupad översiktsplan som varit ute på samråd under 2023–2024. I detta sammanhang är föreslagna transportvägar en kritisk fråga. I samrådsunderlaget presenteras förslag på huvudsaklig transportväg som passerar genom planerat centrumstråk i FÖP Väröbacka (väg 845).

Planförslaget i FÖP:en möjliggör för cirka 2 000–3 000 nya bostäder på lång sikt. En stor del av dessa föreslås ligga i anslutning till ”centrumstråket”, alltså den väg som i underlaget föreslås som huvudsaklig transportväg.

Antalet fordonsrörelser under anläggningens drift beräknas enligt underlaget uppgå till cirka 2 300 per dygn, varav cirka 150 fordonsrörelser kommer att utgöras av tunga transporter. Förslaget på huvudsakliga transportvägar är olämpligt sett till utvecklingen av Väröbacka och inte förenligt med det förslag på samhällsutveckling som kommunen ser på lång sikt. Kommunen förordar att transporter tar en annan väg och välkomnar en fortsatt dialog i frågan.

Gällande persontransporter ser kommunen positivt på möjligheten att nyttja den framtida tågstationen. Kommunen ser positiv på en fortsatt dialog med Vattenfall om möjligheterna att aktivt främja transfer (antingen via buss eller cykel) mellan Ringhals och Värö station.

13. Miljöpåverkan

Utsläpp till vatten

I samrådsunderlaget anges att det kyl- och processvatten som släpps ut från anläggningen till havet förväntas innehålla föroreningar i form av rengöringskemikalier, process- och underhållskemikalier samt radioaktiva ämnen. Det är viktigt att dessa föroreningar specificeras och kvantifieras i miljöbedömningen.

Användningen av rensbollar behöver klargöras liksom deras påverkan på omgivningen. Påverkan på artsammansättning genom vattenintag och hantering av organiskt material som uppstår i rensfiltren behöver specificeras.

Ljus

I samrådsunderlaget framgår att anläggningsarbetet ska vara upplyst och pågå dygnet runt alla dagar, året runt. Det behöver utredas vad detta innebär för påverkan och konsekvenser för omgivningen. För att kunna bedöma det behöver det också finnas någon uppskattning om hur länge detta kommer pågå. I underlaget framgår inte hur anläggningen kommer vara upplyst under driftskedet och hur detta kommer påverka omkringliggande miljö.

Kumulativa effekter

Miljöbedömningen bör beakta påverkan av föreslagen verksamhet i relation till befintlig verksamhet på Väröhalvön. Inte bara till verksamhet inom Ringhals område utan även till annan verksamhet med miljöpåverkan. Detta gäller exempelvis utsläpp av föroreningar, påverkan från ljus och buller samt trafik.

14. Övrigt

Kommunens översiktsplanering

Fördjupad översiktsplan för Norra Kusten har förklarats inaktuell enligt antagen gällande Planeringsstrategi (2024). Varbergs kommun arbetar just nu med att ta fram en Fördjupad översiktsplan för Väröbacka stationssamhälle.

Varbergs kommun ser fram emot kommande kommunikationsplan inklusive intressentanalys, där dialoger mellan berörda parter sker kontinuerligt.

Varbergs kommun

Ann-Charlotte Stenkil
Kommunstyrelsens ordförande